

Ankaios arkádiai király szőlőt telepítve, emberfölötti munkára kényszeríti szolgálait; a munkából kidőlt szolgák megátkozzák, hogy „Ne érje meg szőlője termését!” Szüretkor ép poharat emel Ankaios, mikor hírül hozzák, hogy egy szörnyű vadkan törtetett szőlejebe és pusztítja azt, a király letéve poharát, a vadkan után iramodik, de az szétzagatja (multum inter est, inter os et offam!)

Még Herkulesnek — Jupiter fiának — is meggyűlik a baja a vadkannal. Az Eurystheus szolgálatában véghez vitt tizenkét bajos munka közül a negyedik feladat volt az erymanthiai vadkan elfogása. Herkules a vadkant kifárasztván, hátára veszi és Mykenaebe a királyhoz viszi, ki annak láttára megrémülve, egy hordóba bujlik.

Homeros Odysseájában írja, hogy Ulysses lábát egy vadkan megharapta, hogy Ulysses Troja alul történt visszaérkezésekor Polybos nevű vitézét egy kanász agyonverte és hogy Odysseus disznó-csordáját Eumäus nevű kanász őrizte.

A mithologia nyomán és a történelem fonalán sikerül megvilágítani azt, amiről a legtöbb állatbúvár, a kutatás nehézségeitől visszariadva, lemond: a disznónak a legrégebbkori népek életében való szereplését. Igenis, ki lehet mutatni azt, hogy kik fordítottak először gondot annak tenyésztésére.

A felsorolt adatokból teljesen nyilvánvaló, hogy a görögök és rómaiak, valamint a germánok és a velük szomszédos népek igen korán kiszakították a disznót a természet öléből s míg őst, a vaddisznót, a legfélelmetesebb ellenségüknek tekintették és annak vadászatát a legveszélyesebb vadászatnak ismerték, addig a „kanászok” őrzése alatt levő szelíd disznót ép annyira megbecsülték, mint a tulkot vagy juhót és hogyha isteneik előtt kedvesekké akartak lenni, áldozataik bemutatásánál ez az állatjuk elmaradhatlan volt.

Igen érdekes világot vet a népnek az ősi szokásokhoz való hű ragaszkodására az a kegyeletes átmenet, melylyel az északi népek és a germánok a Freya tiszteletére előkészített disznó helyébe a szent Antal tiszteletére meghízlatni szokott disznót „előléptetik”. Szent Antal ugyan életében, az emberektől elfordulva, az állatok vilá-

gából a halat választotta, (mikor észrevette, hogy hallgatói nem figyelnek prédikációjára, a vízhez fordulva kezdett szónokolni, mire a halak kidugván fejeiket, figyelmesen hallgatták beszédét) ez azonban nem akadályozta meg a későbbi keresztény századok hívőit abban, hogy a disznók patronusául is őt választassák. Szent Antal tiszteletére, egész a középkorig visszamenőleg, a legtöbb községben szokásban van, hogy községi pénzen kora tavasszal egy malacot vesznek és azt szent Antal napig (Január 17.) jól tartják, ekkor azonban leöletik s húsát a templomban megszentelve, azt a helység szegényei között osztják ki. Ezen a napon, aki csak teheti, disznót öl és faluszerte kezdetüket veszik a disznótorok. „Szent Antal kiválasztott disznójának az őla a templom közelében van, ahonnan a kondás minden reggel kibocsátja, az állat „nyakába veszi” az egész falut, minden házba „bekocog”, minden portán adnak neki valamit enni; elűzni és bántani nem szabad”. A szent Antal disznója bántalmazásáért a németországi községekben már sok véres verekedés volt. (Wiener Landw. Zeitung 1885.)

Még jobban összeesik az őskorban Freya tiszteletére tartott disznótorok idejével a mi „disznóölő Tamásunk” napja, mikor nálunk veszik idejüket a disznótorok és el-tartanak a téli hónapokon keresztül, az egész farsangon át. Arra azonban minden gondos háziasszony nagyon ügyelt, különösen a „rég jó időben”, mikor még a farsangot nyomon követő negyvennap bőjt „számított”, hogy hamvazó szerdára „disznóság” az egy húsvéti sonkán és zsíron kívül ne maradjon a kamrában (a számontartott java oldalast és a jóféle pörkölt-, paprikás-, kövesztett- és füstölt szalonnát — melyeknek egész a nyár végéig ki kell tartani a háznál — már jóeleve felrakta a padlásra). Húsvét vasárnapján a fehérkalácsesal együtt a megmaradt sonkát a templomban megáldatva, hazaviszi s a természet ölen húsvét vasárnapjával virulni induló „fejlődő életet” jelképező piros tojással együtt családja elé tálalja.

Bebercsi.

Ősz van...

Ősz van és az ég felettiünk
Oly vidám még, oly derült;
Úgy mosolyg le tiszta kéken!
Még madárdal cseng a légben
S fény, ragyogás mindenütt.

Hervadó fa lombja között
Pajkos sugár enyeleg;
S mint tavasz fuvallatában:
Éledznek bokron, ágon
Hervadt, drága levelek.

Pajkos sugár tiszta égről
Mit jelentsz, tán új tavaszt?
Mely levélt hoz száraz ágra,
Űde harmatot virágra,
S új rügyet, bimbót fakaszt?

Óh ne csalj meg, föl ne ébreszd,
Nézd mi lágyan szendereg...
Igy hadj érje bús halála,
Észrevétlenül, álmába'
Az alvó természetet.

Róna Béla.

— Mi is? — kérdezte halkán és bárgyún egy fiatal öz-suta. Matróna intett Csellenőnek: — Eleget tudunk, a végét ne várjuk be, menjünk.

A kérődzők, mint rendesen, most is elszökdöstek. A király szavát messziről is eléggé hallhatták. Attól a hangtól vízterhesen zúgott az egész erdő.

— Szabadok! Készen legyetek! Ha itt lesz az ideje, hadba hívlak mindnyájukat!... Az erdő a mienk; a szabadság a mienk! Nem adjuk egyiket sem!!...

— Nem adjuk egyiket sem! — süvített fel az égig a szabadok esküje.

A déli szél mind erősebben fújt s hirtelen beborult az ég. Esni kezdett.

A főügyész felszimatolt s foghegyről súgta oda Barlanginak.

— Jó-jó! csakhogy az ázott földön mindnyájunk nyoma árulónk lesz.

A lombot verdeső reggeli esőtől dideregve borzongott össze a völgykatlan szélén a Czar. — „Hogy ordítanak, hogy üvöltének, — mondta magában, hallván a szabadok lármáját. Mintha sárkány volna a torkában mindegyiknek. Pedig a vörös ördög egymagában is elbánnék velök”, tette hozzá keserű, ciznikus vigyorgással, amelytől rettenetessé vált amúgy is torz, fekete ábrázata.

Az eső pedig csak esett, mindjobban esett, mintha új özönvíz akart volna leszakadni, hogy elborítsa a földet.

Vagy talán, hogy eloltsa a terjedő, nagy tüzet, amit az égő láp pernyéje nyomán a maga erejéből már meg nem tudott volna akasztani a gyarló, élheterlen ember.

(Folytatása következik.)